

بسم الله الرحمن الرحيم

معماری بومی و اقلیمی ایران

مجموعه مقالات درسی دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

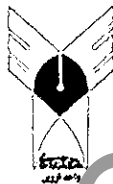
دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

زیر نظر: دکتر حسین سلطان زاده

پدید آورندگان:

حسین سلطان زاده، سجاد امیدی پور، نرگس امینی، محمد رضا بابایی، صدف بدخشانی،
مرسا بیدلی، فروغ حسن پور، نگین دهتوی، علی رحمتی زاده، محمود عنانهاد، مازیار
قاسمی نیا، مهسا کریمی، سمیه کلانتر نیستانی

عنوان و نام پدیدآور	معماری بومی و اقلیمی ایران: مجموعه مقالات درسی، دانشجویان کارشناسی ارشد معماری/ پدیدآورندگان حسین سلطانزاده ... (و دیگران)؛ زیر نظر حسین سلطانزاده.
مشخصات نشر	قزوین: دانشگاه آزاد اسلامی (قزوین)، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	۱۶۶ص: جدول، نمودار
شابک	978-964-10-0541-4
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	پدیدآورندگان حسین سلطانزاده، سجاد امیدپور، نرگس امینی، محمدرضا بابایی، صدف بدخشانیفر، مرسا بیدلی، فروغ حسنپور، نگین دهنوی، علی رحمتی‌زاده، محمود عنانپاد، مازیار قاسمی‌نیا، مهسا کریمی، سمیه کلاترنیستانی.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	معماری بومی -- ایران
شناسه افزوده	سلطانزاده، حسین، ۱۳۳۵ -
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی. واحد قزوین
رده بندی کنگره	۱۳۸۹ م ۵۷/ NA۱۴۸۰
رده بندی دیویی	۷۲۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۲۵۲۵۴۶

عنوان کتاب	معماری بومی و اقلیمی ایران
زیر نظر	دکتر حسین سلطانزاده
ناشر	دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
طرح جلد	علی رحمتی‌زاده، محمود عنانپاد
صفحه آرا	مرسا بیدلی
ویراستار	مرسا بیدلی
چاپ و صحافی	محیا
سال انتشار	۱۳۸۹
نوبت	اول، ۱۳۸۹
شمارگان	۲۰۰۰ نسخه
قیمت	۴۷۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۰۵۴۱-۴

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

ساختمان مرکزی	قزوین، بلوار نخیگان، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
مرکز پخش قزوین	۰۲۸۱-۳۶۷۵۷۸۷
مراکز فروش تهران	۰۲۱-۶۶۹۵۱۶۴۶، ۶۶۴۸۳۲۵۱، ۶۶۹۷۳۵۳۹، ۶۶۴۹۴۵۴۱
آدرس سایت	www.qiau.ac.ir
پست الکترونیک	spc@qiau.ac.ir

فهرست مطالب

مقدمه.....	۵
معماری بومی / دکتر حسین سلطان زاده.....	۷
معماری بومی استان آذربایجان شرقی / سجاد امیدی پور.....	۱۵
معماری بومی استان بوشهر / نرگس امینی.....	۲۷
معماری بومی استان چهارمحال بختیاری / محمدرضا بابایی.....	۳۷
معماری بومی استان خوزستان / محمود عثامیاد.....	۴۳
معماری بومی استان خوزستان / مرسا بدلی.....	۵۵
معماری بومی استان سنندج / فروغ حسن پور.....	۶۷
معماری بومی استان کرمان / سمیه کلاتر نیستانی.....	۷۷
معماری بومی استان گلستان / مازیار قاسمی نیا.....	۸۹
معماری بومی استان گیلان / مهسا کریمی.....	۱۰۱
معماری بومی استان مازندران / علی رحمتی زاده.....	۱۱۳
معماری بومی استان هرمزگان / نگین دهنوی.....	۱۲۵
معماری بومی استان یزد / صدف بدخشانیفرد.....	۱۳۹
مسکن بومی ترکمن / مازیار قاسمی نیا.....	۱۴۹
تفاوت های معماری خانه های شهری کرانه دریای خزر / علی رحمتی زاده.....	۱۶۱

به نام خدا

مقدمه

معماری یکی از حرفه‌ها و دانش‌های بین رشته‌ای است که تحت تأثیر عوامل بسیار متعدد و متنوعی شکل گرفته و متناسب با نوع فضا و کارکرد آن، از هر یک از پدیده‌های شکل دهنده به فضا به نسبتی کما بیش مشخص تأثیر می‌پذیرفته است. در این میان، جغرافیا و اقلیم از عوامل بسیار مهم و تأثیر گذار بر شکل‌گیری فضاهای معماری به-ویژه واحدهای مسکونی بوده است. پدیده‌های جغرافیایی و اقلیمی تأثیر و نقش تعیین کننده‌ای در شکل‌گیری فضاها داشته است و هنگامی که به معماری بومی یا محلی اشاره می‌شود، بیش از هر چیز به نقش این عوامل و هم چنین پدیده‌های ناشی از آن‌ها مانند مصالح، سازه، چگونگی ترکیب فضاهای باز و بسته توجه می‌شود.

در نیمسال اول ۱۳۸۹-۱۳۹۰ موضوع طرح معماری (دو) در مقطع کارشناسی ارشد عبارت از طراحی یک مجموعه آموزشی - فرهنگی بود که بر اساس سر فصل درس ضروری است که یک نظریه معماری انتخاب شود و سپس دانشجویان پس از انجام بررسی‌های لازم، آن را در طراحی در نظر گیرند. برای این ترم، پس از مشورت با دانشجویان، موضوع معماری بومی در نظر گرفته شد و هر یک از دانشجویان یکی از نواحی اقلیمی ایران را با توجه به مطالعات یا آشنایی پیشین و علاقه‌مندی انتخاب کرد و بررسی‌های لازم با گردآوری داده‌ها به صورت غالباً اسنادی و در مواردی میدانی و با روش تحقیق توصیفی و تحلیلی انجام شد.

به سبب آن که بیش‌ترین بازتاب معماری بومی را در طراحی و ساخت واحدهای مسکونی می‌توان جستجو کرد، به همین سبب مطالعه دانشجویان بیش‌تر بر روی واحدهای مسکونی متمرکز شد و به صورت هماهنگ شماری از نقشه‌های گرفته شده از منابع گوناگون که در منابع به آن اشاره شده است، انتخاب و به صورت یکنواخت در جهت شکل دهی به یک زبان مشترک ترسیم کردند. بررسی‌های دانشجویان در جلسه هشتم ترم به شکل یک مقاله آماده شد و پس از ویرایش نهایی که به صورت جمعی و به ویژه توسط سرکار خانم مهندس مرسا بیدلی انجام شد، سپس دانشجویان از ریاست محترم و فاضل دانشگاه، جناب آقای دکتر مرتضی موسی‌خانی درخواست کردند که این مجموعه منتشر شود و ایشان که همواره حامی و مشوق فعالیت‌های پژوهشی و فوق برنامه دانشجویان و اساتید هستند، دستور اقدام برای چاپ مجموعه را صادر کردند. لازم به یادآوری که این مجموعه مقاله، سومین مجموعه در این زمینه است و دو مجموعه پیشین نیز با حمایت استاد گرانقدر، جناب آقای دکتر موسی‌خانی چاپ و منتشر شد و تا جایی که نگارنده اطلاع دارد، به نظر می‌رسد انجام چنین فعالیت آموزشی - پژوهشی طی یک ترم تحصیلی در تاریخ هفتاد و چند ساله آموزش آکادمیک معماری در ایران، بی سابقه باشد. این فعالیت از چند نظر اهمیت دارد؛ نخست آن که دانشجویان رابطه بین نظریه و طراحی را به شکلی مناسب انجام می‌دهند، دوم آن که حاصل بررسی‌های دانشجویان به صورتی ساده و محدود در اختیار دیگران می‌تواند قرار گیرد تا دیگران بتوانند مباحث را گسترش و تعمیق دهند. سوم این که چنین فعالیتی می‌تواند به صورت الگو مورد توجه جامعه آموزشی معماری قرار گیرد تا بخشی از فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان به شکلی ساده اما منسجم فراهم و منتشر شود. چهارم این که دانشجویان

افزون بر تمرین بر روی موضوع ارتباط بین نظریه و طراحی، در زمینه چگونگی نوشتن مقاله‌ای ساده، تمرینی مناسب انجام می‌دهند و جای خوشوقتی است که بیشتر مقاله‌های منتشر شده در این سه مجموعه از نخستین مقاله‌های دانشجویان محترم بوده و امید است که آغازی مناسب برای تجربه‌های پژوهشی آنان باشد. آخرین نکته‌ای که باید مورد اشاره قرار گیرد، اینست که متأسفانه بسیاری از پژوهش‌ها و بررسی‌های دانشجویان که می‌تواند پس از سازماندهی مناسب انتشار یابد و نتایج آن در اختیار همه قرار گیرد چنین نمی‌شود، در حالی که انتشار آثار افزون بر این که برگستره دانش و اطلاعات حرفه‌ای می‌افزاید، می‌تواند از تکرار و دوباره کاری برخی از تحقیق‌ها بکاهد و مباحث جدید و نکاتی که کمتر مورد توجه قرار گرفته، مورد بررسی قرار گیرد و حوزه‌ها و عرصه‌های تحقیق گسترش و تحول یابد.

در پایان لازم است از ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی قزوین، جناب آقای دکتر موسی خانی که همواره مشوق دانشجویان و اساتید در انجام فعالیت‌های پژوهشی هستند، سپاسگذاری نمایم. از دانشجویانم در این ترم تحصیلی که بسیار علاقه‌مندانه و کوشا هم در زمینه تحقیق و هم در زمینه طراحی فعالیت نمودند و یکی از تجربه‌های عالی آموزشی شکل گرفت، از سرکار خانم مهندس مرسا بیدلی که ویرایش نهایی مقاله‌ها را انجام دادند نیز سپاسگذاری می‌نمایم. از همکاران گرانقدر در حوزه معاونت پژوهشی نیز که با دقت و سرعت نسبت به چاپ این اثر اقدام نموده‌اند، سپاسگذاری می‌نمایم. هم چنین باید اشاره شود که این مقاله‌ها حاصل یک پژوهش ساده دانشجویی در زمانی حدود هشت جلسه درسی است و بدون اشکال نیست. از همه دانشجویان محترم و همکاران گرانقدر درخواست می‌شود که نظرها و پیشنهادهای خود را برای توسعه این فعالیت ارایه نمایند.

حسین سلطانزاده
رئیس دانشکده عمران و معماری